

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการศึกษา

การศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณภาพการบรรเทาทุกข์ผู้ประสบภัยพิบัติของสำนักงานบรรเทาทุกข์และประชานามัยพิทักษ์ สภากาชาดไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะการทำงานด้านการบรรเทาทุกข์ผู้ประสบภัยพิบัติ ปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนความคิดเห็นในด้านการพัฒนาคุณภาพการบรรเทาทุกข์ผู้ประสบภัยพิบัติ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) โดยผู้ศึกษาได้กำหนดระเบียบวิธีการศึกษาค้นคว้าดังนี้

วิธีการศึกษา

1. การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Study) เป็นการศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ หนังสือ บทความ วารสาร รายงานการวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ วิทยานิพนธ์และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาประกอบการศึกษาให้สมบูรณ์
2. การศึกษาวิจัยภาคสนาม (Field Study) เป็นการศึกษารวบรวมข้อมูลภาคสนามโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามกลุ่มประชากรที่กำหนด
3. นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบของรายงาน

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาเชิงสำรวจ เกี่ยวกับ แนวทางการพัฒนาคุณภาพการบรรเทาทุกข์ผู้ประสบภัยพิบัติ ในกลุ่มบุคลากร ของสำนักงานบรรเทาทุกข์ฯ และอาสาสมัครที่ได้รับการลงทะเบียน มาช่วยปฏิบัติงานเหตุการณ์คลื่นยักษ์ถล่มภาคใต้ ระหว่างวันที่ 30 ธันวาคม 2547 - 14 มกราคม 2548 ณ สำนักงานบรรเทาทุกข์และประชานามัยพิทักษ์ สภากาชาดไทย จำนวน 1,449 ราย ซึ่งบุคลากรสำนักงานบรรเทาทุกข์ฯ จำนวน 449 ราย ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 เปอร์เซนต์ คิดเป็น 90 ราย และอาสาสมัคร จำนวน 1,000 ราย ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 เปอร์เซนต์ คิดเป็น 150 ราย โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Sample Random) รวม

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นบุคลากร และอาสาสมัคร ทั้งสิ้นจำนวน 240 ราย (ศศิพัฒน์ ยอดเพชร, 2544, น. 88) จำแนกได้ดังนี้

ตารางที่ 3.1
กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา

กลุ่มเป้าหมาย	จำนวนกลุ่มเป้าหมาย	ขนาดตัวอย่าง
เจ้าหน้าที่ฝ่ายบรรเทาทุกข์	101	20
เจ้าหน้าที่ฝ่ายยาและเวชภัณฑ์	29	6
เจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารงานทั่วไป	84	17
เจ้าหน้าที่ฝ่ายสถานีกาชาด	195	39
สถานีกาชาดหัวหินเฉลิมพระเกียรติ	40	8
อาสาสมัคร	1,000	150
รวมทั้งสิ้น	1,449	240

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากกรอบแนวคิดในการศึกษาและการศึกษาจากทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการศึกษาวิจัย โดยแบบสอบถามในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีลักษณะข้อคำถามประกอบด้วยคำถามปลายปิด และคำถามปลายเปิด ดังนี้ คือ

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดที่สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของบุคลากร และอาสาสมัคร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส ประสบการณ์ในการทำงาน จำนวน 10 ข้อ

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามปลายปิดที่สอบถามเกี่ยวกับลักษณะการปฏิบัติงานบรรเทาทุกข์ผู้ประสบภัยพิบัติของบุคลากร และอาสาสมัคร ประจำสำนักงานบรรเทาทุกข์ฯ จำนวน 16 ข้อ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน 2 ระดับ คือ

ปฏิบัติ	คะแนนเป็น	1
ไม่ได้ปฏิบัติ	คะแนนเป็น	0

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายปิดที่สอบถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานบรรเทาทุกข์ผู้ประสบภัยพิบัติ ของบุคลากร และอาสาสมัคร ประจำสำนักงานบรรเทาทุกข์ฯ จำนวน 13 ข้อ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน 6 ระดับ คือ

ระดับที่เป็นปัญหาและอุปสรรคมากที่สุด	คะแนนเป็น	5
ระดับที่เป็นปัญหาและอุปสรรคมาก	คะแนนเป็น	4
ระดับที่เป็นปัญหาและอุปสรรคปานกลาง	คะแนนเป็น	3
ระดับที่เป็นปัญหาและอุปสรรคน้อย	คะแนนเป็น	2
ระดับที่เป็นปัญหาและอุปสรรคน้อยที่สุด	คะแนนเป็น	1
ระดับที่ไม่เป็นปัญหาและอุปสรรค	คะแนนเป็น	0

มีเกณฑ์ในการพิจารณาตามขั้นของคะแนน ดังนี้-

1.00 – 1.80	หมายถึง	ความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด
1.81 – 2.60	หมายถึง	ความคิดเห็นในระดับน้อย
2.61 – 3.40	หมายถึง	ความคิดเห็นในระดับปานกลาง
3.41 – 4.20	หมายถึง	ความคิดเห็นในระดับมาก
4.21 – 5.00	หมายถึง	ความคิดเห็นในระดับมากที่สุด

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายปิดที่สอบถามเกี่ยวกับ แนวทางการพัฒนาคุณภาพการบรรเทาทุกข์ผู้ประสบภัยพิบัติ จำนวน 21 ข้อ โดยแบ่งระดับความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ คือ

		เชิงบวก	เชิงลบ
เห็นด้วยมากที่สุด	คะแนนเป็น	5	1
เห็นด้วยมาก	คะแนนเป็น	4	2
เห็นด้วยปานกลาง	คะแนนเป็น	3	3
เห็นด้วยน้อย	คะแนนเป็น	2	4
เห็นด้วยน้อยที่สุด	คะแนนเป็น	1	5

มีเกณฑ์ในการพิจารณาตามขั้นของคะแนน ดังนี้-

1.00 – 1.80	หมายถึง	ความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด
1.81 – 2.60	หมายถึง	ความคิดเห็นในระดับน้อย
2.61 – 3.40	หมายถึง	ความคิดเห็นในระดับปานกลาง
3.41 – 4.20	หมายถึง	ความคิดเห็นในระดับมาก
4.21 – 5.00	หมายถึง	ความคิดเห็นในระดับมากที่สุด

ส่วนที่ 5 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดที่สอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบรรเทาทุกข์ผู้ประสบภัยพิบัติของบุคลากร และอาสาสมัคร ประจำสำนักงานบรรเทาทุกข์ฯ

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาเรื่องการพัฒนาคุณภาพการบรรเทาทุกข์ผู้ประสบภัยพิบัติของสำนักงานบรรเทาทุกข์และประชานามัยพิทักษ์ สภากาชาดไทย มีการประเมินและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือก่อนที่จะนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลจริงดังนี้

1. ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของแบบสอบถามโดยให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเนื้อหาในแต่ละข้อคำถาม และปรับปรุงแต่ละข้อคำถามให้เหมาะสม
2. นำเครื่องมือไปทดลองใช้กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มของประชากรที่จะศึกษา จำนวน 30 คน เนื่องจากมีสภาพการรับรู้เกี่ยวกับข้อมูลในการพัฒนาคุณภาพใกล้เคียงกัน จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งหนึ่งก่อนนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

3. การวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงของแบบสอบถามโดยใช้วิธีการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) จากกลุ่มของประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มของประชากรที่ศึกษา จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ผลปรากฏดังนี้ คือ

3.1 แบบสอบถามในส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลด้านลักษณะการปฏิบัติงานบรรเทาทุกข์ผู้ประสบภัยพิบัติ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89

3.2 แบบสอบถามในส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลด้านปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.86

3.3 แบบสอบถามในส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลด้านการพัฒนาคุณภาพการบรรเทาทุกข์ผู้ประสบภัยพิบัติ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93

4. แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นโดยรวมทั้งฉบับเท่ากับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89 ซึ่งแสดงว่าแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นในระดับสูง มีความครอบคลุมและอยู่ในเกณฑ์ที่จะนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลในกลุ่มตัวอย่าง

วิธีการรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลกับบุคลากรและอาสาสมัคร ตามขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

1. ทำหนังสือขออนุญาตจากผู้อำนวยการสำนักงานบรรเทาทุกข์ฯ เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามกับบุคลากรของสำนักงานบรรเทาทุกข์และประชานามัยพิทักษ์ สภากาชาดไทย และดำเนินการจัดส่งและเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยใช้เวลาประมาณ 2 เดือน
2. ทำจดหมายขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามกับอาสาสมัครและจัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ โดยใช้เวลาในการเก็บแบบสอบถามกลับคืนประมาณ 2 เดือน
3. เก็บแบบสอบถามจากบุคลากรสำนักงานบรรเทาทุกข์ฯ จำนวน 449 ราย ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 เปอร์เซนต์ คิดเป็น 90 ราย และอาสาสมัคร จำนวน 1,000 ราย ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 เปอร์เซนต์ คิดเป็น 150 ราย โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Sample Radom) รวมกลุ่มตัวอย่างที่เป็นบุคลากร และอาสาสมัคร ทั้งสิ้นจำนวน 240 ราย ได้รับแบบสอบถามกลับจำนวน 166 ราย คิดเป็นร้อยละ 69.16

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษานำแบบสอบถามที่ได้รับมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล และนำไปประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ SPSS/PC + (Statistical Package for Social Science) หลังจากที่ได้วิเคราะห์ข้อมูลแล้ว ผู้ศึกษาจะนำเสนอผลการศึกษาโดยวิธีการเสนอข้อมูลเชิงพรรณนา โดยวิธีการทางสถิติ ด้วยการหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อยืนยัน (Confirmatory data analysis) เป็นการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย (Comparison analysis) ระหว่างประชากรกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มเจ้าหน้าที่สภากาชาดไทย และกลุ่มอาสาสมัคร เกี่ยวกับลักษณะการปฏิบัติงานบรรเทาทุกข์ ผู้ประสบภัยพิบัติ ปัญหาและอุปสรรคในการบรรเทาทุกข์ผู้ประสบภัยพิบัติ และความคิดเห็นด้านการพัฒนาคุณภาพการบรรเทาทุกข์ผู้ประสบภัยพิบัติ

การนำเสนอผลการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้นำเสนอผลการศึกษา เป็นการบรรยายในเชิงพรรณนา (Descriptive research) ประกอบตารางอธิบาย โดยแบ่งเนื้อหาการนำเสนอออกเป็น 5 บท ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ ความสำคัญของปัญหา มูลเหตุจูงใจในการศึกษา วัตถุประสงค์ในการศึกษาขอบเขตในการศึกษา นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา และประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เป็นการค้นคว้าและทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อขยายองค์ความรู้และกำหนดประเด็นในการศึกษา

บทที่ 3 ระเบียบวิธีการศึกษา เป็นการอธิบายลักษณะและกระบวนการในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

บทที่ 4 ผลการศึกษาและอภิปรายผลการศึกษา เป็นการนำเสนอข้อเท็จจริงที่ได้จากการศึกษา โดยการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติประกอบการพรรณนา

บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ เป็นการสรุปข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการศึกษา ตลอดจนข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์เพื่อการศึกษาในครั้งนี้อีกและการค้นคว้าครั้งต่อไป

ระยะเวลาในการศึกษา

เริ่มต้นศึกษาเดือนพฤศจิกายน 2547 สิ้นสุดเดือนพฤษภาคม 2549 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 1 ปี 6 เดือน รายละเอียดดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำราและรายงานการวิจัย	2	เดือน
2. เตรียมเค้าโครงวิทยานิพนธ์และเสนอเค้าโครงวิทยานิพนธ์	2	เดือน
3. สร้างแบบสอบถามและตรวจสอบแบบสอบถาม	5	เดือน
4. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล	3	เดือน
5. วิเคราะห์ข้อมูล ประมวลผลการศึกษา นำเสนอผลการศึกษา และจัดพิมพ์รายงานวิทยานิพนธ์	6	เดือน

ข้อจำกัดในการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่เป็นบุคลากรของสำนักงานบรรเทาทุกข์ฯ และอาสาสมัครที่ได้รับการลงทะเบียนเป็นอาสาสมัครของสำนักงานบรรเทาทุกข์ฯ จึงไม่อาจนำไปอ้างอิงในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสาธารณภัยอื่นได้ทั้งหมด